

Vesterhavet AB

b.walter@hertigen.se

Rektorn vid Vesterhavsskolan

s.ahlberg@vesterhavsskolan.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Vesterhavsskolan
belägen i Falkenbergs kommun

Tillsyn i Vesterhavsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Falkenbergs kommun under våren och hösten 2014.

Vesterhavsskolan besöktes av Skolinspektionen den 12 och 13 november 2014.

Fakta om skolenheten

Vesterhavsskolan är en fristående grundskola för elever i årskurserna 6-9. Huvudman för skolan är Vesterhavet AB (ord.nr. 556787-0398). Skolan ligger i Falkenbergs kommun. Vid skolan finns 233 elever. Skolan har profilinriktning där tid för elevens val och skolans val används som så kallad profiltid. Skolan har profilval i fotboll, bordtennis, tennis, musik och dans.

Skolan är indelad i 14 klasser. I årskurserna 6-8 går det ca 15 elever i varje klass, i årskurs 9 går det ca 25 elever i klasserna. Vid skolan finns 16 pedagoger, fyra handledare, specialpedagog, skolsköterska samt kurator. Tillsammans bildar dessa ett arbetslag. Arbetet vid skolenheten leds av en rektor.

Kunskapsresultat

Av Skolverkets officiella statistik framgår hur stor andel av eleverna i årskurs 6 som fått minst betyget E i respektive ämne vårterminen 2014. Vid Vesterhavsskolan varierade detta mått mellan 88 och 100 procent. Andelen var lägst i ämnet engelska där det var 88 procent.

Enligt Skolverkets officiella statistik för elever som lämnade årskurs 9 vårterminen 2014 nådde 96 procent av eleverna kunskapskraven i samtliga ämnen, motsvarande siffra för samtliga huvudmän i riket var 77 procent. Genomsnittligt meritvärde för pojkar som lämnade Vesterhavsskolan vårterminen 2014 var 247, motsvarande siffra för flickorna var 270. Skolans genomsnittliga meritvärde var 255 att jämföra med samtliga huvudmän i riket där motsvarande siffra var 215. Så gott som samtliga elever som lämnade skolan vårterminen 2014 var behöriga till samtliga nationella program i gymnasieskolan, detta att jämföra med riket som helhet där 83 procent var behöriga till samtliga nationella program.

Helhetsbedömning

Officiell statistik visar att eleverna vid skolenheten gör goda resultat, som exempel kan nämnas att skolans meritvärde för elever som lämnade årskurs 9 år 2014 var 255, detta att jämföra med samtliga huvudmän i riket där motsvarande siffra var 215. Tillsynen visar dock att det systematiska kvalitetsarbetet brister då analyser av elevernas kunskapsresultat inte görs. Skolenheten har

t.ex. inte analyserat skillnaden i resultat mellan pojkar och flickor. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att det pedagogiska arbetet vid skolan inte analyserats och dokumenterats i syfte att säkerställa att arbetet inte blir personbundet utan kommer alla nuvarande och kommande elever till del. Oavsett resultaten vid en skolenhet är kravet på resultatförståelse det samma. Detta innebär att skolenheten ska veta om insatta åtgärder lett till önskade resultat och det finns fortfarande, i t.ex. ämnet engelska i årskurs 6, elever som inte minst betyget E.

Vid Vesterhavsskolan finns ett dokument kallat "13 punkter för framgång". I detta dokument presenterar huvudmannen 13 olika rubriker som alla innehåller information om hur skolenheten ska styras och hur undervisningen ska gå till för att goda resultat ska nås. Det är enligt dokumentet "resultatet som räknas". Alla pedagoger och handledare som arbetar vid skolenheten måste godkänna de 13 punkterna och arbeta utifrån dem. Tillsynen visar att elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande är begränsat. Enligt den enkät som skolenheten gör varje år och som resulterar i ett "Nöjd elev index" ger eleverna lägst siffror på de frågor som handlar om deras möjlighet till inflytande. Enligt uppgift från rektorn är arbetet med elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande ett utvecklingsområde vid skolenheten. Skolinspektionen ställer sig frågande till hur detta arbete ska genomföras när läraren samtidigt har att förhålla sig punkt 10. Ledarskap, där det står att "det frågande ledarskapet måste kompletteras med en mer auktoritär hållning så att en optimal undervisning kan genomföras. Ledarens uppgift är att lyfta fram det goda, det som för elevens läroprocesser framåt och kväsa det som förstör och saboterar...".

Vid Vesterhavsskolan finns ordningsregler som delas in i tre kategorier. Till varje kategori finns konsekvenser om reglerna inte följs. En elev som inte följer reglerna kan få en så kallad återläsning som innebär att eleven ska stanna kvar en timme en bestämd dag i veckan. Varje återläsning eller "prick" noteras. Skolinspektionen ser mycket allvarligt på att Vesterhavsskolan har ett system av regler och sanktioner som saknar stöd i de författningar som styr skolan. Enligt skollagen kan rektorn eller lärarna använda sig av de åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande beteende. Skolan har ordningsregler och repressalier som inte är förenliga med skollagens krav, som exempel kan nämnas att en elev som inte har cykelhjälm på sig till och från skolan får ett återläsningstillfälle vilket på intet sätt går att förklara med kravet på trygghet och studiero eller ordningsstörande beteende.

Om en elev får 12 återläsningar under sina fyra år vid skolan har eleven diskvalificerat sig för den av styrelsen subventionerade skolresan till Barcelona som eleverna i årskurs 9 gör varje år. Om en elev som fått 12 prickar ska få följa med

på resan kräver skolan att elevens vårdnadshavare följer med på egen bekostnad och garanterar att eleven sköter sig. Denna kostnad är oförenlig med skollagens krav på "en obetydlig kostnad" likväl som att alla oavsett ekonomiska förhållanden ska kunna delta i aktiviteter som skolan anordnar. Skolinspektionen ser allvarligt på att skolenheten inte på något sätt har diskuterat eller tagit ställning till vad konsekvenserna blir för en elev som fått 12 prickar och hotas av uteslutning eller att ha med sig en förälder som garant för sitt uppförande. Skolinspektionen bedömer att denna syn på eleverna inte harmonierar med den värdegrund och elevsyn som de författningar som styr skolan kräver.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vesterhavet AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 20 mars 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Vesterhavet AB måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över sin utbildning. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Av såväl skollag som läroplan framgår att elevernas ansvar ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Inför tillsynen av Vesterhavsskolan skickade Skolinspektionen ut enkäter till elever i årskurs 9 och till den pedagogiska personalen vid skolan. Eleverna i årskurs 9 ger påståendet "på lektionerna får vi elever vara med och påverka på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter" medelvärde 5,2 på en tiogradig skala. I enkäten som besvarats av pedagogerna ger de påståendet "eleverna är med och påverkar undervisningens innehåll" medelvärde 6,2 på en tiogradig skala. Vid skolenheten svarar eleverna varje läsår på en enkät som utmyn-

nar i ett "nöjd elevindex" kring olika frågeställningar. Enligt intervjuer med rektorn och huvudmannen ger eleverna lägst index på de frågor i som handlar om deras möjlighet att påverka sitt eget lärande. I enkäten benämnd "vara med och bestämma", svarade 58 procent av eleverna positivt på detta påstående.

Vid intervjuer med eleverna uppger de att det för det mesta är lärarna som bestämmer hur de ska arbeta för att lösa sina uppgifter, men de kan också ge exempel från lektioner där de ibland får frågan om hur de bäst lär sig. Vid intervju med lärare uppger en av lärarna att det är läraren som planerar och genomför undervisningen utan att eleverna deltar i några av dessa moment, det finns också lärare som ger exempel på hur de arbetar för att eleverna ska få större möjlighet att påverka sitt eget lärande. I intervju med lärarna säger de att skolan inte har någon gemensam systematik kring hur arbetet med elevernas möjlighet till inflytande över sitt lärande ska bedrivas. Rektorn uppger vid intervju att han är medveten om att det ser olika ut hos olika lärare och att detta är ett förbättringsområde vid skolan.

Av utredningen framgår att eleverna inte har det reella inflytande över arbets sätt, arbetsformer och undervisningens innehåll som de har rätt till. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 10 § skollagen

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Vesterhavet AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Vid skolenheten ska det finnas ordningsregler som utarbetats under medverkan av eleverna och som följs upp vid skolenheten.
- Huvudmannen ska se till att ordningsreglerna vid skolenheten är förenliga med de befogenheter som rektor och lärare har enligt 5 kap. skollagen.
- Om åtgärder vidtas för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende ska författningarnas krav följas.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för varje särskild verksamhet för att förebygga och för-

hindra kränkande behandling det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska det vid en skolenhet finnas ordningsregler. Reglerna ska vara utarbetade under medverkan av eleverna och följas upp på skolenheten. Ordningsreglerna måste vara förenliga med de befogenheter som rektorn och lärare har enligt 5 kapitlet i skollagen och den proportionalitetsprincip som anges i 5 kap. 6 § tredje stycket skollagen. Om en skolenhet vidtar åtgärder för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende ska författningarnas krav följas. Enligt skollagen får det beslutas om utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål. En åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vid Vesterhavsskolan finns ordningsregler med rubriken "Regler och förhållningssätt vid Vesterhavsskolan". Det finns tre olika kategorier av regler och det finns också en konsekvensbeskrivning av vad som blir följderna om reglerna i respektive kategori inte följs. Intervjuer med elever visar att reglerna presenteras för dem och deras vårdnadshavare när eleven börjar vid skolan och att ett "kontrakt" upprättas där både vårdnadshavarna och eleven skriver under på att reglerna ska följas. Vid skolan finns ett system med så kallad återläsning. Återläsning innebär att eleven ska stanna kvar i skolan en bestämd dag och arbeta. Återläsningen sker i skolans bibliotek och enligt reglerna är det rektorn som ska vara där tillsammans med eleverna under denna tid. Enligt skolans ordningsregler, kategori 2, kan en elev få återläsning om eleven inte har på sig cykelhjälm till och från skolan. Sen ankomst med mer än 10 minuter ger också återläsning liksom ogiltig frånvaro. Parallellt med återläsningar finns också enligt intervjuer med lärare och elever ett system med "prickar". Tre prickar blir ett återläsningstillfälle. Enligt eleverna gör lärarna inte likadant, det finns lärare som är "snälla" och inte ger prickar så ofta, det finns också lärare som det, enligt eleverna, går att "fjäska med" efter lektionen så att prickerna raderas. Vid intervju med lärarna säger de att de tror att alla gör lika, men att de inte vet och att de inte diskuterat vad som ska och inte ska ge en prick. Vid Skolinspektionens kommunikering av minnesanteckningar till huvudmannen vill

lärarna, enligt huvudmannen, revidera anteckningarna och säger att alla gör lika vad gäller systemet med användning av prickar. Återläsningstillfällena adderas under de fyra åren och även om eleven gått på sin återläsning så finns "prickarna" kvar.

Den yttersta konsekvensen för en elev vid Vesterhavsskolan inträffar om eleven fått 12 återläsningstillfällen under sina fyra år vid skolan. Då har eleven diskvalificerat sig för att följa med på den av styrelsen subventionerade skolresan till Barcelona som eleverna i årskurs 9 gör varje år. I skolans ordningsregler står "Detta innebär att, under tiden på Vesterhavsskolan, åk 6 till 9, kan eleven samla på sig max 12 återläsningspass, d.v.s. max tre per läsår. Om detta överskrids leder det till att eleven diskvalificerat sig för deltagande i nämnda studieresa/klassresa i åk nio, om inte vårdnadshavare, på egen bekostnad medföljer". Vid skolan finns ett dokument kallat "13 punkter för framgång". Dokumentet innehåller information om hur skolenheten ska styras och hur undervisningen ska gå till för att goda resultat ska nås. I dokumentet står det under punkt 10. Ledarskap; ".....Ledarens uppgift är att lyfta fram det goda, det som för elevens läroprocesser framåt och kväsa det som förstör och saboterar i stort och i smått, för den enskilda eleven eller för gruppen som helhet. Det är varje medarbetares absoluta skyldighet i Vesterhavsskolan att upprätthålla det regelverk som vi gemensamt beslutat om skall gälla. Kadaverdisciplin är inte det vi eftersträvar men respekt för vår höga målsättning, respekt för allas rätt till en bra lärmiljö och respekt för hela Vesterhavsskolan, vår skola". Vid intervju med representant för huvudmannen, VD:n för Vesterhavet AB, uttrycker han "skolan bygger på ordning och regler och att det är det som är speciellt för skolan, bland annat de höga betygen är en följd av den disciplin som finns vid skolan och att eleverna vet vilka konsekvenserna är om de bryter mot de regler som finns".

I Vesterhavsskolans "Likabehandlingsplan och plan mot diskriminering och kränkande behandling" för läsåret 2013-2014 beskriver skolan att de använder enkäter i arbetet med att kartlägga hur eleverna upplever skolmiljön. Planen innehåller dock ingen redovisning av resultatet av enkäten och inte heller anges vilka åtgärder skolan avser att vidta utifrån resultatet av denna enkät. Planen innehåller en uppräkningslista av vad skolan ska göra under kommande läsår men saknar en utvärdering av föregående års insatser liksom syftet med åtgärderna, eller varför skolan ska arbeta med de angivna punkterna. Inte heller framkommer hur arbetet ska bedrivas eller när arbetet ska utvärderas.

Vesterhavsskolans ordningsregler presenteras enligt rektorn för elever och vårdnadshavare vid läsårets början men eleverna har inte varit med och tagit fram reglerna. I skolans "Likabehandlingsplan och plan mot diskriminering och kränkande behandling" står under mål och åtgärder för läsåret 2013-2014; "För att öka elevernas demokratiska inflytande skall bland annat ordningsreg-

lerna behandlas i samverkan med eleverna" som en åtgärd för skolan att arbeta med". Vid Skolinspektionens tillsyn kan dock inte varken rektorn eller lärarna visa på någon uppföljning utifrån det satta målet.

Skolinspektionens utredning visar att det vid Vesterhavsskolan finns ett system av regler och sanktioner, uttryckta i ordningsreglerna, som saknar stöd i de författningar som styr skolan. Som uttryckts ovan måste ordningsreglerna vara förenliga med de befogenheter som rektorn och lärare har enligt 5 kapitlet i skollagen och den proportionalitetsprincip som anges i 5 kap. 6 § tredje stycket skollagen. Enligt 5 kapitlet skollagen finns det disciplinära åtgärder som rektorn eller lärare kan använda sig av då åtgärder är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Som nämnts ovan kan en elev vid Vesterhavsskolan, enligt skolans ordningsregler, få kvarsittning som en konsekvens av att denne inte haft cykelhjälm på sig till eller från skolan. En sådan ordningsregel är inte förenlig med de befogenheter som varken rektorn och lärare har enligt skollagen. Det finns fler exempel på regler av detta slag i skolans ordningsregler som saknar förankring i 5 kapitlet skollagen. Vid Vesterhavsskolan tillämpas som nämnts återläsning, vilket enligt huvudmannen är ett annat ord för kvarsittning. Enligt skollagen får en lärare eller rektorn besluta att en elev ska stanna kvar i skolan under uppsikt under högst en timme efter att skoldagens undervisning har avslutats eller infinna sig i skolan högst en timme innan undervisningen börjar. Skollagens möjlighet att vidta disciplinära åtgärder utgör ett led i att säkerställa att utbildningen präglas av trygghet och studiero. Enligt proposition 2009/10:165 ska de åtgärder som vidtas av lärare och rektorer vara inriktade på att förbättra elevers framtida uppträdande. Det ska inte vara frågan om en slags bestraffning för elevens tidigare uppträdande. Disciplinära åtgärder ska således inte vidtas som repressalier, utan enbart i utvecklande syfte. Det system med prickar som Vesterhavsskolan tillämpar, liksom den ordning som innebär att elever med för högt antal "återläsningstillfällen" diskvalificerar sig för att följa med utan vårdnadshavare på den subventionerade skolresan, innebär enligt Skolinspektionen att elever vid skolan drabbas av repressalier, något som alltså inte är tillåtet och som även kan sägas strida mot grundskolans värdegrund. Enligt Skolinspektionens bedömning står vidare de sanktioner som Vesterhavsskolan tillämpar i strid med skollagens uttryckliga krav om att åtgärder endast får vidtas om de står i rimlig proportion till syfte och övriga omständigheter. Ett tydligt exempel på detta är att elevers brott mot ordningsregeln om cykelhjälm ytterst kan leda till kvarsittning. Skolinspektionen ser allvarligt på att eleverna vid Vesterhavsskolan redan från start i årskurs 6 får veta att misstag och regelbrott kommer att adderas och att om de får 12 återläsningar under sina fyra år vid skolan inte kommer att få följa med på den

av styrelsen subventionerade resan i årskurs 9, om inte en vårdnadshavare följer med på egen bekostnad och tar ansvar för sitt barn.

Tillsynen visar vidare att Vesterhavsskolans likabehandlingsplan saknar en redogörelse av den enkät som ligger till grund för en kartläggning av den aktuella situationen vid skolan. Planen innehåller inte heller några exempel på åtgärder som skolan avser att vidta utifrån denna enkät. Därmed uppfyller inte Vesterhavsskolans likabehandlingsplan de krav som finns på en sådan plan. Av utredningen framgår att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5kap. 3 och 24 §§ skollagen

5 kap. 5 § skollagen

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vesterhavet AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens systematiska kvalitetsarbete för 2013-2014. Dokumentet är utformat i matrisform och presenterar olika områden som skolenheten arbetat med och utvärderat under året. Flertalet av utvärde-

rade områden bygger på enkäter som eleverna svarat på och dessa svar utmynnar i ett "Nöjd elev index". Eleverna får bland annat svara på frågor om bemötande, pedagogisk handledning och elevernas möjlighet till inflytande. I matrisen finns exempel på kortfattade analyser av konstaterade resultat samt åtgärder för att komma till rätta med resultat som skolenheten betraktar som ett för lågt "Nöd elev index".

Utredningen visar att matrisen inte innehåller några uppgifter om kunskapsresultaten vid skolan. Officiell statistik visar att eleverna som lämnade Vesterhavsskolan våren 2014 hade 255 i genomsnittligt meritvärde, detta att jämföra med samtliga huvudmän i riket där motsvarande siffra var 215. Det framkommer vid intervju med lärare att de tror att elevunderlaget, tydliga krav, hög närvaro, möjlighet att få hålla på med sitt intresse i profilvalet och engagerade föräldrar är förklaringen till skolenhetens goda resultat. Rektorn uppger som förklaring till elevernas goda resultat att de förvaltar arvet från skolenhetens start som innebär att alla vet att det är hårt arbete och läxor som gäller vid Vesterhavsskolan.

Skolan tar emot elever i årskurs 6. Eleverna kommer från flertalet av Falkenbergs kommuns skolor som har elever i förskoleklass och årskurserna 1-5. Både lärare, elevhälsan och rektorn anser att överlämningarna är bristfälliga och att det, enligt dem, finns ett motstånd från avlämnande skolor att lämna information om eleverna. Officiell statistik visar att trots att skolan i de allra flesta fall inte vet var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling när de börjar vid skolan så når stort sett samtliga elever kunskapskraven för minst betyget E i samtliga ämnen vid vårterminens slut i årskurs 6. I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att de inte analyserat hur de arbetat för att en relativt hög målluppfyllelse och inte heller hur de skulle kunna förbättra den ytterligare. Rektorn uppger vidare att det inte finns några underlag sammanställda sammanställningar på skolnivå där man redovisar och analyserar kunskapsresultaten och att detta är ett utvecklingsområde vid skolenheten.

Av utredningen framgår att rektorn inte tar tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten med inriktning mot de nationella målen. Utredningen visar att det finns sammanställningar av elevernas resultat på klassnivå men att dessa inte sammanställs och analyseras på skolenhetsnivå. För att skolenheten ska veta om insatta åtgärder lett till önskade resultat måste utvärderingar och analyser leda till konkreta slutsatser. För att skolenheten, systematiskt och kontinuerligt, ska kunna utveckla verksamheten måste arbetet på skolenhetsnivå resultera i en resultatförståelse som kommer alla till del, detta för att uppfylla de nationella målen. Skolans systematiska kvalitetsarbete behöver också omfatta de processer som påverkar kunskapsresultaten, till exempel skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Ett sådant kvalitetsarbete

ska dokumenteras. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4 och 6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Vesterhavet AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Utbildningen ska vara avgiftsfri med undantag för enstaka inslag som medför en obetydlig kostnad för eleverna eller kostnader i samband med skolresor och liknade aktiviteter som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg.
- Elevhälsan ska arbeta förebyggande.

Motivering

Enligt skollagen ska alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i denna lag. Skolan ska vidare enligt skollagen vara avgiftsfri.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

Vid Vesterhavsskolan gör eleverna, som ska sluta årskurs 9, varje år en av styrelsen subventionerad resa, resans mål är Barcelona i Spanien. Resan är en del i elevernas utbildning och sker under terminstid. Enligt rektorn är en av höjdpunkterna med resan att eleverna får fördjupa i sig något som har med deras profilval att göra. Vid intervju med rektorn framkommer att styrelsen betalar 2 500 kr för varje elev. Föräldrarna bidrar med det som eleverna, enligt skolans uträkning, skulle ha kostat i måltider om de varit hemma, enligt rektorn betalade föräldrarna inför årets resa 1 100 kr per barn. Enligt skolans ordningsregler och konsekvenser av att inte följa reglerna, får en elev som fått 12 återläsningar under sina fyra år vid skolan inte följa med på resan till Barcelona om inte en vårdnadshavare, på egen bekostnad, följer med. Intervju med lärare visar att det finns exempel på att en elev inte kunnat följa med för att vårdnadshavarna saknade ekonomiska förutsättningar att bekosta sin egen resa.

Vid Vesterhavsskolan finns elevhälsa som består av kurator, studie- och yrkesvägledare, specialpedagog samt skolsköterska. Vid behov av skolpsykolog finns ett samarbete mellan Falkenbergs kommuns centrala elevhälsa Rodret och

Vesterhavsskolan. Enligt rektorn har skolan ett avtal med en "familjeläkare" som kan anlitas av skolsköterskan vid behov av skolläkare. Intervjuer med elevhälsans personal visar att t.ex. kuratorn arbetar 10 procent av en heltidstjänst vid skolan och studie- och yrkesvägledaren är timanställd och handleder enbart elever i årskurs 9. Enligt intervju med elevhälsan träffas de en gång per månad. Skolans "nöjd elev index" visar att eleverna är osäkra på när elevhälsans personal är på plats. Vid intervju med elevhälsan säger de att de inte har någon del i skolenhetens främjande och förebyggande värdegrundsarbete, den tid de är vid skolan medger inte att de deltar i detta arbete. Det framkommer vidare vid intervju att delar av elevhälsans personal inte anser att de kan fullfölja det uppdrag de har med det antal timmar de arbetar vid skolan. Vid intervju med representant för huvudmannen, VD:n för Vesterhavet AB, anser han att timmarna är "behovsanpassade".

Av utredningen framgår att Vesterhavsskolan tar ut avgifter i samband med skolresan i årskurs 9 som inte är förenliga med reglerna i skollagen. Enligt skollagen ska skolan i princip vara avgiftsfri med undantag av en obetydlig kostnad i samband med till exempel en skolresa. Enligt förarbetena till skollagen innebär en obetydlig kostnad till exempel en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel eller en mindre entréavgift till ett museum eller liknande (Prop. 2009/10:165 s. 374). Enligt skollagen ska skolan som utgångspunkt vara avgiftsfri. I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det dock i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Kostnader som överstiger en obetydlig kostnad ska täckas antingen av skolans medel eller genom att elever helt frivilligt samlar in pengar till kostnaden. Det får inte finnas någon koppling mellan storleken på bidraget eller möjligheten för eleven att delta i aktiviteten (Prop. 2009/10:165 s. 375). Av utredningen framgår att Vesterhavsskolan, genom att kräva full betalning för medföljande vårdnadshavare för vissa utpekade elever, inte är att anse som varken en obetydlig kostnad eller ett frivilligt bidrag. Det framgår vidare av utredningen att det förekommit att någon elev inte kunnat åka med på studieresa på grund av detta krav. Vesterhavsskolan tar således ut avgifter som inte är förenliga med reglerna i skollagen och iakttar inte lagens krav på att alla oavsett ekonomiska förhållanden ska kunna delta i de aktiviteter som anordnas av skolan. Skolinspektionen ser allvarligt på skolan har som krav att vårdnadshavaren till en elev som fått 12 återläsningar under sina år vid skolan och vill följa med på skolresan måste stå för sina egna kostnader. Därmed följer inte Vesterhavsskolan skollagens krav på att alla oavsett ekonomiska förhållanden ska kunna delta i aktiviteter som skolan anordnar. Utredningen visar vidare att elevhälsans personal inte deltar i skolenhetens förebyggande värdegrundsarbete vilket är ett av skollagens krav på elevhälsans uppgifter vid en skolenhet.

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 8 § skollagen

2 kap. 25 § skollagen

10 kap. 10-11 §§ skollagen

Huvudmannaskap och godkännande**Bedömning**

Vesterhavet AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Huvudmannaskap och godkännande.

- Huvudmannen ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål och ska ta emot och utreda klagomål mot utbildningen enligt dessa samt informera om rutinerna på ett sådant sätt att de blir kända.
- Huvudmannen ska skicka slutbetyg till kommunen där skolan är belägen.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Information om rutinerna ska lämnas på lämpligt sätt. Enligt skollagen ska huvudmannen skicka slutbetyg till kommunen där skolan är belägen.

Vid en skolenhet ska det finnas rutiner för klagomål och dessa ska lämnas på ett sådant sätt att de blir kända för dem som vill lämna klagomål. Det kan t.ex. vara via huvudmannens hemsida eller i riktad information i samband med läsårsstarten. Huvudregeln bör vara att klagomål först lämnas till ansvarig rektor för att därefter slussas vidare till huvudmannen (Prop. 2009/10:165 s. 673). Intervjuer med rektorn och med representant för huvudmannen, VD:n för Vesterhavet AB visar att skolenheten saknar sådana rutiner.

Enligt nu gällande lagstiftning kan en elev som förlorar t.ex. ett slutbetyg kunna räkna med att få en kopia av detta genom att vända sig till den skola där det utfärdades, om skolan har en offentlig huvudman. För att garantera elevernas rättssäkerhet ska en fristående skola skicka elevens slutbetyg till kommunen där skolan är belägen (Prop. 2009/10:165 s. 605). Vid Vesterhavsskolan saknas denna rutin enligt uppgifter från rektorn och representant för huvudmannen, VD:n för Vesterhavet AB.

Av utredningen framgår att Vesterhavsskolan saknar rutiner för att ta emot och utreda klagomål och för att informera om rutinerna så att de blir kända på lämpligt sätt. Skolenheten skickar inte heller elevernas slutbetyg till elevernas

hemkommun och därmed kan inte elevernas rättssäkerhet garanteras. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 8 § skollagen

29 kap. 18 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har avdelningsjurist Johan Kylenfelt, utredare Tove Bender, utredare Mats Aronsson och utredare Ingrid Hesselén Brunius deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Beslutsfattare

Karin Widlund
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.